

ἀγνῶν παρθένων στους ξένους τοῦ Καζίνου. Δὲ θέλω, ὄχι, — καὶ γιατί τάχα; — νὰ δείξω πόση ἀδιάντροπη ψευτικὰ κλεῖ μέσα του τὸ ἐλλεινὸ κείνο ἔγγραφο τοῦ Αὐστριακοῦ προξένου, γιατί φτάνει ἡ περιφρόνηση, πού οἱ Κορφιάτες ἀπὸ κείνη τὴν ἡμέρα δείχνουν στὸν πρόξενο, γιὰ νὰ νοιώσει ὁ καθένας πὼς ἔχουμε πάρα πολὺ ψηλὰ τὴν τιμὴ μας καὶ πού τὴν παρθένα ὀμορφιά τοῦ νησιοῦ μας καμμὶὰ πράξη ἀσυνείδητη καὶ ἀνομη δὲν ἤθε ἀκόμη νὰ τὴ μολύνει. Μὰ ἴσια ἴσια ὁ δίκιος θυμὸς κ' ἡ ἀγανάχτηση πού φαίνεται ζουγραφισμένη στὴν ὄψη καθενὸς Κορφιάτη, τὰ ψηφίσματα, γιὰ νὰ φύγη ἀπὸ τοὺς Κορφοὺς ὁ συκοφάντης πρόξενος, καὶ ἡ ἐπιθυμία ὅλων νὰ δοθεῖ μιὰ ἱκανοποίηση στὴν ἀγγυγμένη τιμὴ τῶν Κορφῶν μὲ κάνει νὰ ρωτήσω.

Δὲν ἐσκεφτήκατε, πού θὰ μπορούσε νὰ βρεθεῖ κάποιος ν' ἀμφισβᾶλλει γιὰ τὰ τίμια καὶ ἀγνά ἔθη μας, ὅταν ἠθέλατε — σεῖς Κορφιάτες! — μὲ τὴ δοξασιμένη ἱστορία σας, νὰ στήσετε στὸ Ἀχιλλεῖο, στὸ φαρμακωμένο ὄνειρο μιᾶς ποιητικῆς ψυχῆς, Καζίνου, καὶ νὰ κάμνετε τὴν Κέρκυρα κέντρο καθενὸς παιζοχάρτη ἀφοῦ, καθὼς βλέπετε, φτάνουν νινάχα οἱ τοῖχοι ἀνεπίσημου Καζίνου, πού ἀκόμα δὲν ἀρχίνησε νὰ λειτουργεῖ καὶ πού ἐλπίζουμε ποτέ νὰ μὴ λειτουργήσει, γιὰ νὰ δώσουν ὑπόψια γιὰ τὴν τιμὴ τοῦ νησιοῦ μας;

Δὲν τὰ σκεφτήκατε αὐτὰ, ὅταν νὲ τοὺς ἔχουσε τοῦ Ἐθνικοῦ μας θύνου, ἐκάνετε συλλαλητήριο καὶ ζητούσατε τὴν ὀσλίνα, ὅταν μανιωμένοι πετροβολούσατε τὰ σπῆτια δὴ Δημοτικῶν μας συμβούλων τοῦ Μανέση καὶ Μακαρίζη — τους γράσω δὴ, γιατί τοὺς ἀξίζει ἡ ἀθανασία — ἐπειδὴ δὲν ἠθέλησαν νὰ ψηφίσουν νὰ γίνῃ ἡ Κέρκυρα δεύτερο Monte Carlo, καὶ ἄλλων πού τὴν πολέμουσαν, ὅταν φρενιασμένοι βρίζατε τὸν Κ. Θεοτόκη, τὸ γνωστὸ δηγηματογράφου, γιὰ τὸ παληκαρίσιο του ἄρθρου, πού τύπωσε ἡ Ἀκρόπολις;

Ὅχι, δὲν τὰ σκεφτήκατε ὅλ' αὐτὰ, μὰ πρέπει νὰ τὰ σκεφτήτε σήμερα, καὶ μαζί μὲ τὴν ἀγανάχτησή σας ἐναντίον τοῦ προξένου γιὰ τὴν ἀδικη προσβολὴ καὶ συκοφαντία του, νὰ νοιώσετε, πού ὅσο καὶ ἂν δυστυχεῖ ἓνα ἔθνος, εἶναι πλούσιο, εἶναι Κροῖσος, ὅταν μπορεῖ νὰ κρατεῖ ψηλὰ τὸ μέτωπό του καὶ πού ἡ τιμὴ καὶ τ' ἀγνά ἔθη ἐνὸς τόπου εἶναι μεγαλύτερος πλοῦτος ἀπ' ὅλους τοὺς θησαυροὺς τοῦ Monte Carlo.

Καὶ τώρα, φίλε Νομά, σὲ χαιρετήσα.

E. A. Δ.

ΘΕΑΤΡΙΚΑ

ΚΑΛΟΚΑΙΡΙΑΤΙΚΑ ΘΕΑΤΡΑ

Ἐνα μὲ τᾶλλο ἀρχίσαν ν' ἀνοίγουν στὰ μεγάλα κέντρα τὰ διάφορα θεάτρα, καὶ στίς γωνίτες τῶν συνοικιῶν νὰ θρονιάζονται σὲ λογιῶν λογίων παράγκες οἱ ἀξιοθρήνητοι καλοκαιρινοὶ μικροθίασοι πού θὰ ὀργιάσουνε πάλι τέσσερις καὶ πέντε μῆνες μὲ πατριωτικὰ καὶ λαϊκὰ ἔργα. Ὡς τὰ τώρα τρία μοναχὰ θεάτρα ξεχωρίζουνε πού μπορεῖ ὅπωςδήποτε νὰ γίνῃ κάποιος λόγος, ὄχι βέβαια γιὰ τὸ δραματολόγιό τους πού θὰ περιορίζεται καὶ φέτος στίς συνειθισμένες φραν-σέζικες φάρσες, μὰ γιὰ τοὺς ἠθοποιούς πού θὰ παίζουνε. Τὰ θεάτρα αὐτὰ εἶναι, τοῦ Παντόπουλου στὸ Σύνταγμα, τοῦ Λεπενιώτη στὸ Βαριετέ, τῆς Κυβέλης στὴν Ὀμόνοια. Εἶναι οἱ πιὸ ἀξιόπρε-

ποι θίασοι κ' ὁ καλὸς κόσμος ἐκεῖ θὰ περάσῃ τὰ περισσότερα βράδια του.

Ὁ Παντόπουλος μ' ὅλη τὴ γενικὴ ὑποχώρηση πού ἔκανε χρόνια τώρα στὰ προστυχότερα γούστα τοῦ κοινοῦ, μένει πάντα ἓνας τεχνίτης ἄξιος τῆς προσοχῆς ὅλων ἐκείνων πού ἔχουνε γιὰ τὸ θέατρο ἰδέα κάπως πιὸ ἐκλεχτὴ, πιὸ πνευματικὴ. Τώρα ὅμως καθὼς παίζει αὐτὸς κ' ὁ θίασός του καὶ καθὼς διαλέγει τὰ ἔργα εἶναι μόνον ἓνας ἄξιος λαϊκὸς κωμικός. Δὲ νομίζω ὅπωςδήποτε ὅτι ὁ Παντόπουλος γεννήθηκε νὰ εἶναι τέτοιος μοναχὰ. Ἡ μόρφωσή του κ' ἡ ξεχωριστὴ σκηνικὴ του μάθηση μπορούνε καὶ πολὺ ψηλότερα νὰ τὸνε σηκώσουν. Ὁ παρατηρήστε, καὶ πολὺ σωστά, ὅτι ἓνας τεχνίτης ὅσο λαϊκὸς κ' ἂν εἶναι πρέπει πρῶτ' ἀπ' ὅλα νὰ εἶναι μορφωμένος κ' ὅτι φυσικὰ ἡ μόρφωσή κ' ἡ μάθησή δὲν εἶναι τὰ μόνον προσόντα πού ἀνυψώνουν ἓναν ἠθοποιό. Ὅλα καλὰ, μὰ ὁ Παντόπουλος εἶναι ἠθοποιὸς τέλειος σὲ ὅλα του κ' ἔχει ριζωμένο μέσα του περισσότερο ἀπὸ καθὲ ἄλλον τὸ δαιμόνιο τῆς σκηνῆς. Μπορεῖ καθὲ ρόλο σὲ καθὲ ἔργο νὰ τὸν κρατήσῃ ἔξω. Τὸνε θυμοῦμαι δὴ καὶ κάμποσα χρόνια στὸ ρόλο τοῦ Πάστορα στοὺς Βουρνούλακες τοῦ Ἰψέν. Ἐπαιξε θαυμαστικὰ πού εἶταν ἀδύνατο ν' ἀναγνωρίσης στὸ σοβαρὸ καὶ μετρημένο παστορα τὸν ἐξωφρενικὸ κωμικὸ τῶν «Ἀνθρωποφάγων». Λόγια, κινήσεις, τρόποι, ὅλα κανονικὰ, τεχνικὰ, μετρημένα. Ὁ Παντόπουλος τέτοιος εἶναι κ' ὅσοι τὸν νομίζουνε καραγκιῶν μόνον — ἔκουσα τὴν ἔκφραση — τὸν κρίνουνε ἐλαφρά, ἐπιπόλαια. Φέτος θὰ μᾶς παρουσιάσῃ τὸ «Φάλσταφ» στὴν περίφημη μετάφραση τοῦ φίλου Ποριώτη καὶ δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι ἡ ἐπιτυχία του θὰ εἶναι ἐξαιρετικὴ.

Μ' ὅλ' αὐτὰ ἂν ἡ Ἑλλάδα εἶχε τρία διάφορα θεάτρα, κ' ἂν, ὡς ὑποθέσουμε, εἶχε τὸ καθαρὰ ριζολογικὸ θέατρό της, τὸ Βασιλικὸ ὡς πῦμα, κ' ἓνα ἄλλο γιὰ ἐλαφρότερα κάπως ἔργα, τὴ «Νέα Σκηνὴ» π. χ. κ' ἀκόμα ἓνα τρίτο λαϊκὸ, τότε ὁ Παντόπουλος καὶ στὸ πρῶτο δὲ θὰ εἶταν κακὸς ἠθοποιός, καὶ στὸ δεύτερο θὰ εἶταν καλύτερος, στὸ τρίτο ὅμως θὰ θαματούργουσε. Γιατί μ' ὅσα κ' ἂν πῆ κανεὶς τὸ ταλέντο του μιλάει περισσότερο στὸν πολὺ λαὸ παρά στὸν ἐκλεχτὸ κάπως τεχνικὸν κόσμο.

Μὲ τὸν Παντόπουλο φέτος παίζει κ' ὁ Βονασέρας. Γι' αὐτὸν ὅμως θὰ γράψουμε ὅταν παρουσιαστῇ σὲ κάνα ἔργο.

*

Στὸ Βαριετέ θίασος ἀπὸ τὸ Λεπενιώτη, Χρυσομάλλη, τὴν Κα Δημοπούλου καὶ Κα Γαλάτη θὰ παίζῃ πάλι φάρσες. Ὁ κ. Λεπενιώτης εἶναι χωρὶς ἄλλο ἀπὸ τοὺς λεπτότερους κωμικούς τοῦ θεάτρου μας. Ἡ μορφὴ του τσαχπίνικη κ' ἐκφραστικώτατη φανερώνει καθαρὰ καθὲ του συναίσθημα κ' οἱ γρήγορες, ἀβίαστες καὶ φυσικὰ κωμικὲς κινήσεις του, πού τὸν φαντάζεσαι καμωμένο ἀπὸ λάστιχο, συμπληρώνουνε τὴν τεχνικώτατη κωμικὴ ἐντύπωση. Ὁ Χρυσομάλλης πάλι χρωματίζει ζωηρότατα καθὲ ρόλο πού παίζει δίνοντάς του σχεδὸν πάντοτε τὴν κατά τὴν ἀντίληψή του ξεχωριστὴ φόρμα κ' εἶναι γιὰ τοῦτο ἠθοποιὸς χαρακτηριστῆς ἀπὸ τοὺς λίγους πού ἔχει ἡ Ἑλληνικὴ σκηνή. Ἡ Κα Δημοπούλου φαίνεται πὼς εἶναι περισσότερο καμωμένη γιὰ τὴ σοβαρὴ κάπως κωμωδία, παρά γιὰ τὴ φάρσα. Στὴ «Νέα σκηνὴ» λίγες φορές παρουσιάστηκε, κ' αὐτὸς σ' ἔργα ὄχι καὶ τόσο καταλληλὰ γιὰ νὰ μπορέσῃ κανεὶς νὰ κρίνῃ τὸ ταλέντο της. Ἀς ἐλπίσουμε ὅτι φέτος θὰ τὴ δοῦμε περισσότερο καὶ σ' ἔργα πιὸ ταιριαχτὰ

στὴν Τέχνη της. Ὅσοι γιὰ τὴν Κα Γαλάτη, ἡ καλὴ ἀνάμνηση πού ἔχουμε ἀπὸ τὴν ἐποχὴ πού μᾶς παρουσιάστηκε στὸ ρόλο τῆς «Τζούλιας» στὸ «Μπαλκόνι» τοῦ Heibert μᾶς κάνει νὰ τὴ θεωροῦμε πάντα γιὰ μιὰ τεχνίτρα ἄξια νὰ παρουσιαστῇ καὶ σ' ἔργα κάπως βαρύτερα. Ὅπωςδήποτε τότε ὁ Heibert δὲ θὰ μπορούσε μὲς στὴν Ἀθήνα νὰ πιτύχει καλύτερη Τζούλια. Ἀς εὐχθῶμε τουλάχιστον νὰ εἶναι καλοπόδαρη στὸ «Νέο Θέατρο» καὶ νὰ μᾶς ξεαναφέρῃ πάλι κἀνα καινούριον Μπαλκόνι.

*

Στὴν «Ὀμόνοια» ἡ Κυβέλη θὰ παίζῃ ὡς τὸ Σεπτέμβρη κ' ἀπὸ καὶ πιά στὸ Βασιλικὸ. Πόσα γραφῆκανε καὶ πόσα γραφονται καθεμῆρα γιὰ τὴ χαριτωμένη αὐτὴ τεχνίτρα. Ἀπὸ τὴν πρώτη στιγμή πού παρουσιάστηκε κατὰ τῆς τῆς συμπαθείας καὶ τὸ θαυμασμὸ τοῦ κόσμου. Δὲς κ' εἶταν μαγίσσα πούχε γιὰ καθὲ θεατὴ κ' ἀπὸ ἓνα φίλτρο μαγικὸ νὰ τὸν πατίζῃ. Ἡ τέχνη της ἴσως δὲν εἶναι τόσο μεγάλη, ὅσο θέλουνε οἱ μηχανικοὶ θαυμαστές της νὰ τὴν παραστήσουν, μὰ ἡ χάρη της ἡ μαγίστερα, ἡ συναρπαστικὴ χάρη της, σπαιχίζει ὅλα μαζί χηρῆματα κ' ἐλαττώματα. Ἡ Κυβέλη στὸν ταδε ρόλο παίζει ἄσκημα, ἔτυχε νὰ μὴν τὸν ἔχει διαδοχάμεν. νὰ μὴν ἔρχεται στὸ φυσικὸ της, νὰ μὴ τῆς ἀρέσει, γίλια δὴ πρᾶματα. Ἄδιαφορο παίζει, ἀφύσικα, ἀχαρηχτήριστα, ὅ,τι θέλετε, παίζει ὅμως χαριτωμένα. Εἶναι ἓνας κομφορταρὸς τῆς σκηνῆς. Στὸ παίξιμό της ὁ,τιδήποτε κ' ἂν εἶναι ὁ ρόλος της δὲ σ' ἀφήνει νὰ δῆς τίποτ' ἄλλο ἀπ' τὴ χάρη της. Σὲ καθὲ κίνηση, σὲ καθὲ λόγο, σὲ καθὲ μορφοσμὸ. Κάποτε παίζει μὲ κοριτσιίστικη ἀφέλεια καὶ μὲ γυναίκεια ἐμπειρία. Κι' αὐτὴ εἶναι ὁ πιὸ πετυχημένος ρόλος της. Μιὰ γυναίκα — κομφοτέχνημα ἀπάνω στὴ σκηνὴ πού σηκώνεται, καθεται, μιλάει, κλαίει, θυμώνει μὲ τόσο γούστο, τὴση γλύκα, ὥστε καταφέρνει νὰ κρύβῃ καθὲ της λαθὸς τεχνικὸ.

Ἐπειτα ἡ Κυβέλη εἶναι ἴδια κ' ἀπαράλλαχτη στὸ θέατρο ὅπως καὶ στὴ ζωὴ. Δὲν ξεχωρίζει καθόλου. Ὅταν μοῦτυχε νὰ τὴ γνωρίσω μιὰ φορὰ νόμισα πὼς ἐξεπίτηδες καὶ στὴ ζωὴ μιμείται τοὺς ρόλους τοῦ θεάτρου. Κι' ὅμως εἶχ' ἄδικο. Γιατί φέρεται στὴ σκηνὴ καθὼς στὴ ζωὴ, κ' ὄχι στὴ ζωὴ καθὼς στὴ σκηνή. Ἐτσι δὲν ὑποκρίνεται πουθενά. Ἀπόδειξη πού τῆς εἶναι ἀδύνατο πολλοὺς μαζί ρόλους νὰ φτιαξῇ καὶ καταφέρνει νὰ τοὺς συνταιριάξῃ ὅλους στὸ χαραχτήρα της. Μὲ λίγα λόγια στὴν Κυβέλη χρωστάει τὸ Ἑλληνικὸ θέατρο πολλὰ παρά πολλά, ἀφοῦ εἶναι ἡ πρώτη Ρωμικὴ θεατρίνα πού μᾶς δίνει τὴν τέλειαν ἐντύπωση τῆς σκηνικῆς ὀμορφιάς καὶ χάρες. Κ' ἐπειδὴ ὁ λόγος γιὰ σκηνικὴ ὀμορφιά, ὡς κάνουμε καὶ μιὰ σχετικὴ παρατηρητοῦλα. Γιὰ νὰ μὴ χάνῃ τὸν ἀγέρα τῆς κομψῆς κορμοστασιᾶς εἶναι προτιμότερο στίς τουαλέτες της νὰ διαλέγῃ τὰ κάπως στενότερα φορέματα πού χωρίζουνε τὸν κορμὸ ἀπ' τὴ μέση κ' ἔρχονται πιὸ συνταιριαχτὰ πρὸς τίς γραμμὲς τοῦ σώματος.

Στὸ θέατρο τῆς Ὀμόνοιας βρίσκεται κ' ἡ Σαγιώρ. Τὸν κωμικὸ αὐτὸν σχεδὸν μὸλις τώρα πρωτοβλέπω καὶ τὸνε θαύμασα πρᾶματικὰ προχτές στὸ «Χρυσὸ μου» γιὰ τὴν ἀπλότητα τῶν κωμικῶν του τρόπων καὶ γιὰ τὸ ξεχωριστὸ ταῖο τῆς Τέχνης του.

Γιὰ ἄλλα βέβαια θεάτρα, ὅσο δὲν παρουσιάζουνε κάνα ἐκλεχτότερο κάπως ἠθοποιό, δὲ σκοπεύουμε νὰ μιλήσουμε. Καμιά φυσικὰ δὲν ἔχουμε ἀπαιτήση ἀπ'

τούς φτωχοὺς ἐπαγγελματίες γιὰ σοβαρὴ φιλολογικὴ δουλειά.

Θὰ εἶταν καὶ πολὺ ἀστείον νὰ τὸ σκεφτοῦμε κἄν. Ἐδῶ ἓνα κοντζάμ Βασιλικὸ μὲ τόσα μέσα δὲ κατὰφερε τίποτα! Ἄς εἶναι! Ἐκεῖνο μόνον ποὺ τοὺς ζητοῦμε εἶναι νὰ σεβαστοῦνε κάπως τὸν ἄμοιρον κοσμάκη καὶ νὰ μὴ τοῦ παρουσιάσουν καὶ πολὺ βροῦμα πράγματα. Μακριὰ προπᾶντων ἀπ' τὰ πατριωτικὰ δράματα ποὺ κατάντησαν ἀληθινὴ ἱεροσυλία τὸ περυνὸ καλοκαίρι. Ἀκόμα μακριὰ κι' ἀπὸ σοβαρὰ δράματα μὲ τιποτένιους ἠθοποιούς. Καιρὸς πιά νὰ πάθουνε τὰ ξεσκίσματα τῶν αὐτιῶν καὶ ἡ διατάραξη τοῦ νευρικοῦ συστήματος. Κατὰ τᾶλλα ἄς κάνουν ὅ,τι θέλουν· πρέπει δὲ νὰ ζήσουν κι' αὐτοί!

Λ. ΣΙΓΑΝΟΣ

ΒΑΦΤΙΣΙΑ

Τὴν περασμένη Πέμπτη στὰ γραφεῖα τοῦ «Νουμά» ὁ Κώστας Τριχογλίδης βάφτισε τὸ κορίτσι τοῦ Δ. Ταγκόπουλου καὶ τοῦδωσε τὸ ὄνομα Μυριέλλα.

ΤΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ ΤΟΥ ΠΟΝΟΥ

[ΘΥΜΗΣΗ]

Ἡ νύχτα ἦταν βαθεῖα. Τὸ φεγγάρι χλωμὸ κι' δλόγιμο ἐφεγγε μελαχολικὰ. Μόνον καθόμαστε στ' ἀκρογᾶλι ἀκουμπισμένοι στοὺς βράχους κι' ἀγκαλιασμένοι λέγαμε λόγια θλιθερὰ τοῦ χωρισμοῦ τοῦ χωρισμοῦ τοῦ ἀγύριστου θυμάμαι καὶ δακρῶζω.

Ἐγυρες τὸ κεφάλι σου στὰ στήθη μου παθητικά. Τὸ πρόσωπό σου χλωμὸ ἐφάνταζε χλωμότερο στὸ φῶς τοῦ φεγγαριοῦ καὶ τὰ μαλλιά σου τὰ ξανθὰ ἀκόμα περισσότερο ξανθίζανε. Εἶχες τὴν ὄψη τοῦ πόνου καὶ μὲ ρώτησες γλυκὰ κι' ἐλόθλιβα.

— Δὲ θὰ μὲ λησμονήσῃς ἄραγε; Θὰ μ' ἀγαπᾷς;

Δὲ σ' ἀπάντησα. Τὰ θλιμμένα λόγια σου μοῦ γεννύσανε χεῖμαρρους τὰ λόγια, τὰ τραγοῦδια, στὴν καρδιά μου κι' ὅμως δὲ σ' ἀπάντησα.

Ἐγυρα τὸ πρόσωπό μου στὸ ξανθὸ κεφάλι σου, τὰ χεῖλη μου εὔρηκαν τ' ὄμορφό σου στοματάκι καὶ τὸ φῶς τοῦ φεγγαριοῦ ἀρκετὴ ὥρα δὲν εἶδε τ' ἐλόγλυκό σου πρόσωπο.

Σὰ νὰ 'θελες νὰ ξεκολουθήσῃ ἡ ἀπάντησή μου, σήκωσες τὸ κεφάλι, ἔφερες τὰ χεῖριά σου γύρω στὸ λαιμό μου, κρεμάστηκες γλυκὰ καὶ μούπες.

— Δὲ μ' ἀπαντᾷς; Δισταάζεις νὰ μοῦ πῆς ἓνα φέμμα!

Ἄνοιξα τὰ χεῖλη μου τότες καὶ σοῦπα λόγια ποὺ δὲν τὰ θυμῶμαι πιά, λόγια ποὺ ἀνθίζαν στὴ λάμψη τῶν ματιῶν σου κι' ἐμίγαν μὲ τ' ἐλάλαρο τ' ἀγέρι ποὺ χὰιδεθε τὰ ξανθὰ σου τὰ μαλλιά κι' ἐφευγαν μαζί του.

Καὶ σὰν τέλειωσα σφίχτηκες ἀκόμα ἀπάνω μου καὶ σὰ νὰ μὴ σοῦφτασαν μούπες.

— Πῆς μου ἀκόμα.

Ἐμίξα τὰ χεῖλη μου στὰ δικά σου κι' ἀκούσαμε μαζί τὸ τραγοῦδι τῆς καρδίας...

Ἐάφνω ἀνάμεσα ἀπὸ τὸν πυκνὸ ἠσκιο τῶν μακρῶν δεντρίων ἀκούστηκε μιὰ φωνὴ μονότονη καὶ μελαχολικία.

Σήκωσες ἀνήσυχα τὸ κεφάλι, κοίταξες στὰ μακρινὰ καὶ μούπες.

— Ἀκούεις; ὁ γκιώνης; τρέμω.

Σ' ἐσφιξα μῆς' στὴν ἀγκαλιά μου καὶ σοῦ μίλησα καὶ σὲ παρηγόρησα.

Καὶ μούπες πάλι.

— Ραγίζετ' ἡ καρδιά μου σὰν τ' ἀκούω· αὐτὸ δὲν εἶναι λάλημα, εἶναι κλάμμα, ὦ ναι, κλαίει κἄτι νεκρὸ, κἄτι πεθαμένο.

Καὶ σοῦπα.

— Εἶσαι τρελλή· γιατί τέτοια νὰ σκέφτεσαι;

Καὶ μ' ἀπάντησες.

— Γιατί; δὲν εἶν' ἀλήθεια; Δὲν ἀκούσες ποτέ σου τὴν ἱστορία τοῦ γκιώνη; Ἐγὼ κἄποτε τὴν ἀκουσα ἤμουνα μικρὴ, τώρα μόλις μούρχεται κάποια θύμηση ἀπ' ὅσα ἤκουσα. Ὡ ναι, θυμοῦμαι τὴ γριά γιαγιά ποὺ μᾶς τέλειωνε τὸ παραμῦθι τοῦ γκιώνη. «Ἦταν ἓνα ὄμορφο παλληκᾶρι κι' ἀγαποῦσε μιὰν ὠραία κορασία. Ἐκεῖνη πέθανε κι' αὐτὸ ἔσβυσε στὸ κλάμμα. Ἄντηχούσανε τὰ δάσα ἀπὸ τὸ κλάμμα τοῦ κ' εἰς ρηματιῆς τὸ φέρνανε μακριὰ. Τ' ἤκουσε ἡ Ἐωθιά τοῦ δάσου, τὸ λυπήθηκε καὶ τὸ 'καμε πουλί· μὰ φοβήθηκε πὼς καὶ πουλί χειρότερα θὰ θρηνοῦσε καὶ θὰ γιόμιζε μὲ θλιθερὸ κελαιδίσιμα τὸ δάσο τῆς. Καὶ τοῦδωσε μιὰ μόνη νότα στὴ φωνὴ του ὅσο ποὺ ἴχρη φωνὴ κι' αὐτὸ ὅπως ὅλα τ' ἄλλα τὰ πουλιά. Μὰ ὁ πόνος του δὲν ἔσβυσε οὔτ' ἐκρύφτηκε. Στὸ μοναχὸ τόνο τῆς φωνῆς του ἔδωκε ὅλο τὸν πόνο τῆς καρδίας κι' ἀπὸ τὴ μονότονη λαλιά ἀκούστηκε τραγοῦδι ποὺ ὅποιος τ' ἀκούσῃ ποτέ δὲ θὰ τ' ἀκούσῃ χωρὶς πόνον, οὔτε ποτέ θὲ νὰ τὸ λησμονήσῃ».

Καὶ τώρα θαρρῶ πὼς ἡ φωνὴ τοῦ γκιώνη ἀπὸ τὴν καρδιά μου βγαίνει. Ὡ ναι, σ' ἀγαπῶ πολὺ καὶ φοβᾶμαι· κλαίω κι' ἐγὼ ἀπόψε μὴ ἴσως ἡ ἀγάπη μας πετάξῃ γιὰ πάντα μὲ τὸ χωρισμὸ μας. Ὡ πὼς πονῶ ποὺ θὰ φύγω καὶ πὼς φοβοῦμαι μήπως γιὰ πάντα.

Σουκλείσα τὸ στόμα μὲ τὰ χεῖλη μου. Πέρασα τὸ χέρι μου στὴ μέση σου, σὲ σήκωσα ἀπὸ τὴ θέση σου κι' ἐκᾶμαμε λίγα βήματα μαζί νὰ σοῦ φύγουν οἱ μαῦρες σκέψεις.

Ἀκουμπήσες ἀπάνω μου βαρῶς σὰν πολὺ κουρασμένη ἀπὸ κόραση βαθεῖα τῆς ψυχῆς. Σουδαίξα τὴ θάλασσα ἀχνὴ κι' αὐτὴ ἀπὸ τὸ χρῶμα τοῦ φεγγαριοῦ καὶ μαζί μ' ἄλλα σοῦπα.

— Σώπα, τρελλή. Ἡ ἀγάπη μας εἶναι μεγάλη σὰν ἡ θάλασσα ποὺ ἀπλώνεται μπρὸς μας. Ὅσοις ἀτμούς κι' ἀν κλέψῃ ὁ ἥλιος καὶ γιομίσῃ σὺννεφα τὸν οὐρανὸ, ἡ θάλασσα μένει ἡ ἴδια ἀτέλειωτη, ἀπέραντη, μεγάλη. Ὅσην ἀγάπη κι' ὅ μᾶς κλέψῃ ὁ καιρὸς πάντα θὲ ν' ἀνθίξῃ στὴν καρδιά μας ἀτέλειωτη, ἄσβεστη, ἀμάραντη.

Τὸ κλάμμα τοῦ γκιώνη εἶχε σοπάσει καὶ σὺ εἶχες παρηγορηθεῖ. Ἦσαν ὅμως πάντα καταβαλμένη, κουρασμένη, κι' ἔπρεπε νὰ πᾶς σίτι σου κι' ἐκινήσαμε νὰ πᾶμε. Ἐφτάσαμε λέγοντας πολλὰ. Κ' ἔρθε ἡ ὥρα τοῦ χωρισμοῦ. Θυμάσαι; Τί δάκρυα, τί γλυκόπικρος καημὸς, πονῶ κι' ἀναστεναζῶ ἀκούμη. Μείναμε ὦρα κι' ἡ πιστὴ σου περέτρα σὲ περίμενε καὶ σ' ἐκράζει.

Τελευταῖα ἀποφασίσαμε ἀν καὶ μὲ λύπη νὰ δώσουμε τέλος. Ὡ, θυμάσαι τί χρυσὰ λογάκια, τί φιλιὰ καὶ τί ὄρκοι καὶ τί ἀγάπες. Ὅμως θυμάσαι ἀκόμα κἄτι; Τὸ θυμάμαι κι' ἐγὼ κι' ἀνατριχιάζω σὰν κι' ἐσένα. Ὡ ναι, τὰ λόγια σου μοῦ σκορπίσανε κι' ἐμένα τὸ ρόδο καὶ τὴν ἀνησυχία. Ἦρα ἀλησμόνητή. Ὅταν τὰ χεῖλη μας γιὰ τελευταία φορὰ εἶχαν

ἐνωθεῖ καὶ προσπαθοῦσαν ὅσο περισσότερο νὰ μείνουν ἐνωμένα, ἀκούστηκε μακριὰ μακριὰ, μὰ γι' αὐτὸ πὶο παράξενο, πὶο μελαχολικὸ, πὶο νεκρικὸ τὸ κλάψιμο τοῦ γκιώνη ἀνατριχιάσες, ἐταράχτηκες, μὰ κι' ἐγὼ τὸ ἴδιο. Ἄχ! τί νᾶθελε τὸ πουλί αὐτὸ ποὺ ἔρχονταν τόσο ἄσκημα νὰ μᾶς ἀνησυχῆσῃ. Ἄραγε ἐπρομάντευε τίποτα; Ὁ γκιώνης ἔκλαιε καὶ τ' ἀγέρι ἐτρεμόφερνε τὸ λάλημα τοῦ φιληθήκαμε ἄλλη μιὰ φορὰ γλυκὰ γλυκὰ καὶ κλάψαμε κι' ἐμεῖς· θυμάσαι; Καὶ μούπες— Ἀγάπα με— Καὶ σοῦπα. Ὅσο ἀναπνέω.

Τέλος ἐφύγαμε, ἐσὺ ἐμπήκες σίτι σου μισολιπόθυμη. Ἐγὼ ἔφευγα, μὰ σὲ κάθε βῆμα μοῦ φαίνονταν πὼς ἀνταποκρίνονταν τὸ λάλημα. Ν' ἀκλουθοῦσε ἀραγε τὴ ζωὴ μου;

Καιρὸς ἔχει περάσει ἀπὸ τότες. Εἶσαι μακριὰ κι' ἐγὼ δὲν ξέρω ποῦ. Σοῦχω φυλάζει μιὰ φωλιτσα στὴν καρδιά μου ποὺ θᾶναι πάντα χαραγμένη ἡ δλόγλυκα μορφὴ σου. Κι' ὅμως πρέπει γιὰ νὰ ξαναφέρω στὴ μνήμη μου τὴν ἐποχὴ ἐκείνη. Ἄραγε ζεῖς; Λάβε τὸν ἀπόδαθο χαιρετισμὸ μου τὴν ὥρα αὐτὴ κι' ἄκου, γλυκειὰ τῆς ἀγάπης μου ψυχῆ. Μάντισσα τὴ νύχτα ἐκείνη ἦσαν κι' ὁ γκιώνης ἔκλαιε ἀληθινὰ τὴν ἀγάπη μας ποὺ ἐμελλε νὰ πετάξῃ σὲ μακρινούς αἰθέρες. Σὲ θυμοῦμαι πάντα σὰν ὄνειρο γλυκὸ κι' ὅμως ἡ δλόθερμη ἐκείνη θερμὴ ἀγάπη δὲν ὑπάρχει πιά. Εἶν' ἓνα ὄνειρο, ἓνας ἄρρος, ἐν' ἀεράκι. Ἐσβύστηκε σὰ ρόδο καὶ μῆτα στὰ ξερὰ φύλλα μένει ἡ μυρωδιά του, μὰ πάντα βγαίνει ἀπὸ κἄτι νεκρὸ ποῦταν μιὰ φορὰ δλόζωο κι' ὠραίο. Ὁ γκιώνης ἔκλαιε πάνω στὸ μνήμα τῆς ἀγάπης μας, ὦ ναι, μάντισσα ψυχῆ κι' αὐτὴ τὴν ὥρα ποὺ γράφω τὰ λίγα αὐτὰ λόγια σὰν ἐπιτάφιο τῆς ἀγάπης μας τραγοῦδι, τὸ πιστεύεις; ἀκούεται πέρα μακριὰ ἡ φωνὴ τοῦ γκιώνη ἡ ἴδια κι' ἀπαράλλαχτη ἐκείνη φωνή. Ἐφυλλίζω κἄτι κίτρινα σκίματα χαρτιά. Ἀπάνω τους εἶναι πατημένα ἄνθια ξερὰ καὶ μωσκοβολοῦν ἀπὸ κάπιο αἰθέριο ἄσβυστο ἄρωμα. Τὰ ξέρεις τὰ χαρτιά αὐτὰ, εἶναι τὰ δλόγλυκα λόγια ποὺ μοῦ γράφες τότες. Κ' ἐνῶ τὰ διαβάζω, τὸ δάκρυ μου στάει κι' ἀκούω μαζί τὸ κλάμμα τοῦ γκιώνη. Θυμάμαι ὅλα μας καὶ μάλιστα τὴν ὕστερη νυχτιά μας. Σπαραζετ' ἡ καρδιά μου σὲ τέτοιες θύμησης καὶ στάει τὸ δάκρυ μὲ τὸ λάλημα ἰσόχρονα καὶ περνούν σὰν ἀστραπὴ τώρα κἄτι λόγια μούπες τότες. «Πίστεψε, κἄτι μυστήριον δίνει τὴ ζωὴ μας. Διαβάζε κάθε σκίρτημα τῆς ψυχῆς· κἄτι μακρινὸ θὰ προμηκεῖ». Ὡ σὺ, ποὺ τὰ προμάντεψες, γλυκειὰ μορφὴ κι' δλόγλυκα ψυχῆ, χαῖρε κι' ἀπάντησε τὰ δάκρυα μου μὲ τὸ κλάψιμο τοῦ πονεμένου μας πουλιοῦ.

ΠΑΥΛΟΣ ΑΡΤΕΜΗΣ

Ἐνας ὀδηγὸς στὴς Ἄλπεις, πούχε πολλὰ χρόνια σ' αὐτὴ τὴ δουλειά, περιγράφει ἔτσι τὸ φέρσιμο τῆς κάθε μιᾶς ἐθνικότητος πᾶνον στὴ κορυφὴ τοῦ βουνοῦ.

Ὁ Γερμανὸς (ἄει), μιὰ ποῦ φτάῃ στὴν κορυφὴ, θέλει νὰ μάθῃ σωστὰ τὰ ψῆλλος τοῦ βουνοῦ πᾶνέβηκε καὶ τῶν ἄλλων ποὺ εἶναι γύρω του.

Ὁ Γάλλος ξεπαίρνεται ἀπὸ τᾶγριο τῆς τοποθεσίας καὶ τις φυσικὲς ὀμορφίες καὶ κάποι' ἐκεῖ ποὺ ἐκφράζει τὸ θαυμασμὸ του κάνει νάγκαλιόση καὶ τὸν ὀδηγὸ.

Ὁ Ἑγγλέζος, ἄμα βρεθῇ πᾶνον στὸ βουνὸ, βουτάει τὸ παγοξινάρι του στὸ χιόνι, κοιτίζει μιὰ ἓνα-γύρω κ' ὕστερα λέει:— Ἄνοιξε λοιπὸν τὸ καλάθι, νὰ φᾶμε καὶ τίποταν.

Γιὰ Ἑλλήνες δὲ μιλάει ὁ ὀδηγὸς αὐτὸς, ἴσως γιὰτὶ δὲν εὐτύχησε νὰνεβάσῃ κανένα μας πᾶνον στὰ βουνά του. Στὰ δικά μας δὲν ἀνεβαίνουμε καὶ θᾶνεδοῦμε στὴς Ἄλπεις;